

Εσωτερικός έλεγχος: Ένα εργαλείο για την πιο αποτελεσματική διαχείριση των Ο.Τ.Α.

Της κ. Γεωργίας ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ

Υπ. Διδάκτ. Τμ. Δημ. Διοίκ. Παντείου Πανεπιστημίου

και του κ. Ανδρέα ΚΟΥΤΟΥΠΗ

Υπ. Διδάκτ. Παντείου Πανεπιστημίου

Συνέχεια εκ του προηγούμενου τεύχους

Οι στόχοι και οι σκοποί που υπηρετούν οι δημοτικοί προϋπολογισμοί στα κράτη μέλη, δεν ταυτίζονται πάντα και παρουσιάζουν διαφορές, που επηρεάζουν και την άσκηση του ελέγχου τους. Αξίζει να αναφέρουμε, ότι στη Μεγάλη Βρετανία εκδίδεται κάθε χρόνο οδηγός δαπανών, που περιέχει ένα ενδεικτικό ύψος κόστους για την παροχή της κάθε δημοτικής υπηρεσίας. Οι ελεγκτές των δημοτικών προϋπολογισμών είναι είτε επαγγελματίες ορκωτοί ελεγκτές - λογιστές, όπως συμβαίνει στην Ολλανδία και στη Μεγάλη Βρετανία, είτε λογιστές εμπειρογνώμονες, όπως συμβαίνει στην Ιταλία. Μπορεί ακόμα οι ελεγκτικές Υπηρεσίες να λειτουργούν μέσα στα πλαίσια του Ο.Τ.Α. με ιδική του ευθύνη, όπως γίνεται στην Πορτογαλία, είτε ακόμα, όπως στο Λουξεμβούργο, να υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τέλος, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων έχει θεσπίσει σχετική υπηρεσία ελέγχου των Ο.Τ.Α., όπως π.χ. στη Δανία.

Παρά το πλήθος των διαφορών, που παρουσιάζονται στη μεθοδολογία διενέργειας του οικονομικού ελέγχου, όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραδέχονται την αξία και την αναγκαιότητά του ως εργαλείου για τον καλύτερο συντονισμό της τοπικής οικονομικής πολιτικής, καθώς και την αποφυγή δημιουργίας αρνητικών οικονομικών φαινομένων, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ανισορροπίες την οικονομία του κάθε κράτους μέλους, όπως ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των Ο.Τ.Α..

Ο Εσωτερικός Έλεγχος των Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα: I. Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

Τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου έχουν ως πρωταρχικό σκοπό την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων των Επιχειρήσεων και Οργανισμών, όπως αυτοί έχουν καθοριστεί κατά το στάδιο της λειτουργίας της Σχεδίασης/Προγραμματισμού. Κάθε οργανισμός

έχει οργανωμένο το δικό του Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο μέσα από σχετικές πολιτικές κανονισμούς, οδηγίες, εγκυκλίους και επί μέρους διαδικασίες αποσκοπεί στην εξάλειψη των κινδύνων, που σχετίζονται με τις δραστηριότητές του¹⁸.

Οι Ο.Τ.Α. από την άλλη πλευρά δραστηριοποιούνται σε ένα σχετικά αυστηρό θεσμικό πλαίσιο (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, εγκύκλιοι κ.λ.), που συνθέτει το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου τους. Τόσο το κράτος, στα πλαίσια της εποπτείας που ασκεί, όσο και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι υπεύθυνοι για την καλή λειτουργία των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των Ο.Τ.Α..

Τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου των Ο.Τ.Α. αποσκοπούν στα εξής:

Να προστατεύουν τα περιουσιακά στοιχεία τους.

Να εξασφαλίζουν οικονομική, αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των πόρων τους.

Να εξασφαλίζουν την ακρίβεια, ορθότητα και πληρότητα των οικονομικών καταστάσεών τους.

Να συμμορφώνονται με τους νόμους, τις εγκυκλίους και τις άλλες οδηγίες του κράτους¹⁹.

Προκειμένου το κράτος να αξιολογεί τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου των Ο.Τ.Α. χρησιμοποιεί το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης για τους διοικητικούς ελέγχους, τους Επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομικών για τους οικονομικούς - διαχειριστικούς ελέγχους, ενώ έχει προβλέψει νομοθετικά την ύπαρξη και άλλων ελεγκτικών μηχανισμών, όπως είναι ως ανώτατη ελεγκτική Αρχή το Ελεγκτικό Συνέδριο²⁰, ο Συνήγορος του Πολίτη κ.λ..

Σύμφωνα με τα Επαγγελματικά Πρότυπα του Εσωτερικού Ελέγχου με την έννοια του Εσωτερικού Ελέγχου εννοούμε την ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία σχεδιάζεται με σκοπό να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες κάθε Οργανισμού. Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων κάθε οργανισμού μέσω μίας συστηματικής και οργανωμένης προσέγγισης, η οποία θα αξιολογεί και θα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, ελέγχου και διακυβέρνησης του Οργανισμού.

Για να γίνει πιο κατανοητή η ανάγκη εφαρμογής Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, αρκεί να αναλογιστούμε μέσα σε τι περιβάλλον καλείται να λειτουργήσει ένας οργανισμός. Δεν υπάρχουν οργανισμοί που οι δραστηριότητές τους να μην εκτίθενται σε κινδύνους (risks). Επιτυχημένοι όμως θεωρούνται οι οργανισμοί, που διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους κινδύνους τους με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο κέρδος, ποιοτικό και χρημα-

18. Lawrence B.Sawyer και Mortimer A.Dittenhofer, *Sawyer's Internal Auditing: The Practice of Modern Internal Auditing (4th Edition)*, Altamonte Springs, FL: The Institute of Internal Auditors, 1996, σελ. 114-118.

19. Paper 1, *Principles of Internal Auditing, Distance Learning Course*, The Institute of Internal Auditors - United Kingdom, 1992, σελ. 42-44.

20. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων: www.intosai.org, υπάρχουν οι πιο κάτω σχετικές εκδόσεις: *Guidelines for Internal Control Standards*, και *Guidelines for Reporting on the Effectiveness of Internal Controls: SAI Experiences in Implementing and Evaluating Internal Controls*.

τικό. Διερωτώμεθα γιατί να μην διαχειρίζονται τους κινδύνους τους και οι Ο.Τ.Α. όπως και οι επιχειρήσεις της ιδιωτικής οικονομίας. Είναι γεγονός, ότι η μέχρι σήμερα εμπειρία δεν έχει να επιδείξει αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση των οικονομικών πόρων των Ο.Τ.Α. από τα αρμόδια όργανα και σε αυτό συντελεί σίγουρα η μη σύνδεση των αμοιβών και άλλων παροχών των στελεχών τους με την επίτευξη στόχων καθορισμένων από τις διοικήσεις των Ο.Τ.Α. και γενικότερα από το κράτος.

Σύμφωνα με το περιοδικό Economist ως κίνδυνο ονομάζουμε «την απειλή, ότι κάποιο γεγονός ή ενέργεια θα επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα του οργανισμού να επιτύχει τους επιχειρησιακούς τους στόχους και να πραγματοποιήσει επιτυχώς τις στρατηγικές του»²¹. Η σύγχρονη λειτουργία των Ο.Τ.Α. χαρακτηρίζεται από κινδύνους, που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομική διαχείριση και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών λειτουργίας τους, όπως αυτές απορρέουν από την σχετική νομοθεσία (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, εγκύκλιοι, κ.λ.). Οι ανωτέρω κίνδυνοι αντιμετωπίζονται με την οργάνωση επαρκών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου από τους Ο.Τ.Α. για τα οποία θα γίνει λόγος εν συνεχεία.

Σε μια προσπάθεια να καταγράψουμε τους σημαντικότερους κινδύνους²² που χαρακτηρίζουν τους Ο.Τ.Α. καταλήγουμε στους εξής:

Κίνδυνοι από την μη επαρκή ικανοποίηση των δημοτών: Η κατηγορία αυτή κινδύνων απορρέει από την περιορισμένη ικανοποίηση των δημοτών από τις υπηρεσίες των Ο.Τ.Α.. Αποτέλεσμα αυτής της συμπεριφοράς είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης και η απογοήτευση από πλευράς δημοτών, η άσχημη εικόνα που διαμορφώνεται στο κοινό για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το συνεπακόλουθο πολιτικό κόστος.

Κίνδυνοι από τη μη κατάλληλη στελέχωση των Ο.Τ.Α.: Η μη κατάλληλη στελέχωση των Ο.Τ.Α., δηλαδή η στελέχωση με άτομα, που δεν έχουν τις κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, που είναι αναγκαίες για την καθημερινή λειτουργία τους, ενδεχομένως να καθυστερεί την επίτευξη των στόχων των Ο.Τ.Α..

Κίνδυνοι συμμόρφωσης με τη νομοθεσία και άλλες σχετικές ρυθμίσεις: Δεδομένου, ότι οι Ο.Τ.Α. δραστηριοποιούνται μέσα σε αυστηρό και μεταβαλλόμενο ρυθμιστικά περιβάλλον (regulatory environment), δεν είναι δύσκολο να παρεκκλίνουν από αυτό, με ενδεχόμενη συνέπεια την παρέμβαση της κεντρικής διοίκησης, μέσω αρμόδιων οργάνων (ελεγκτικών, κ.λ.), αρνητική δημοσιότητα, κ.λ..

Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι: Αποτελούν ίσως την πιο σημαντική κατηγορία κινδύνων που χαρακτηρίζουν τους Ο.Τ.Α.. Αναφέρονται στη μη αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών πόρων που προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και των άλλων εσόδων που πραγματοποιούν οι Ο.Τ.Α.. Επίσης, αναφέρονται στον μη επαρκή ταμειακό προγραμματισμό (χρηματικές εισροές-εκροές), την μη κατάλληλη διαχείριση δαίθεσίων, κ.λ..

21. Ομιλία Γ. Ακνιώτη, Partner, PwC Internal Audit Services, σχετικά με την «Διαχείριση Κινδύνων» στο Business Forum, Αθήνα, 16-17 Απριλίου 2002.

22. Η κύρια ιδέα για τη φύση και ανάλυση των κινδύνων γενικότερα έχει ληφθεί από το Business Risk Model™ της Arthur Andersen.

Κίνδυνος Επίκοινωνίας: Οι κίνδυνοι επικοινωνίας αναφέρονται τόσο στην εσωτερική επικοινωνία των Ο.Τ.Α., όσο και στην εξωτερική επικοινωνία²³. Συγκεκριμένα, σχετίζονται με την ανεπαρκή ενημέρωση του προσωπικού ως προς τους στόχους και τα μέσα επίτευξής τους, καθώς και με την ανεπάρκεια ενημέρωσης των δημοτών γενικότερα.

Κίνδυνοι Ακεραιότητας: Περιλαμβάνουν τους κινδύνους εκείνους, που σχετίζονται με τη διαφθορά και την απάτη από την πλευρά φυσικών προσώπων, σχετιζομένων με τους Ο.Τ.Α. [διοικούντες, εργαζόμενοι, προμηθευτές, πελάτες (δημότες) κ.λ.].

Προκειμένου η Τοπική Αυτοδιοίκηση να αντιμετωπίσει επαρκώς τους ανωτέρω αναφερόμενους κινδύνους, θα πρέπει να εξασφαλίσει συγκεκριμένα σχέδια δράσης για κάθε έναν από αυτούς και να ορίσει συγκεκριμένους υπεύθυνους για τη διαχείρισή τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι καλή πρακτική αποτελεί οι διοικήσεις των Ο.Τ.Α. να λαμβάνουν περιοδικά γραπτή ενημέρωση για την πορεία των εσόδων - εξόδων, την πορεία τυχόν έργων, προβλημάτων κ.λ., προκειμένου να προβαίνουν σε διορθωτικές δράσεις, όπου χρειάζεται και να ενημερώνουν την κεντρική διοίκηση όπου απαιτείται. Επίσης, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις λογιστικές και φορολογικές αρχές της χώρας, καθώς και η δημοσίευση των αποτελεσμάτων, με την σύμφωνη γνώμη και πιστοποίηση των ελεγκτικών Αρχών (εσωτερικών ελεγκτών και ορκωτών ελεγκτών), προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια των δραστηριοτήτων των Ο.Τ.Α.. Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι η επιτυχία ενός Ο.Τ.Α. εξαρτάται από την επίτευξη των στόχων, που έχει θέσει και την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, που τον χαρακτηρίζουν.

Οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου, που λειτουργούν εμβρυακά σε ελάχιστους δήμους ως μη θεσμοθετημένα όργανα, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, ότι υπηρετούν αποτελεσματικά το σκοπό για τον οποίο συστάθηκαν. Η αναγκαιότητα θεσμοθέτησης τέτοιων μονάδων επιβεβαιώθηκε και με σχετικό σχέδιο νόμου, την «Χάρτα της Ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης του 21ου αιώνα». Στην εν λόγω πρόταση γινόταν λόγος για την αναγκαιότητα σύστασης Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου, που θα είναι επιφορτισμένες με αρμοδιότητες ελέγχου της αποδοτικότητας των Υπηρεσιών και λειτουργιών των Ο.Τ.Α., αλλά παράλληλα θα παράσχουν επιστημονική και τεχνική στήριξη σε αυτούς και θα συντάσσουν προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας τους.

Οι ελεγκτικοί αυτοί μηχανισμοί θα ήταν επιφορτισμένοι και με το έργο της εξέτασης και περαιτέρω ανάλυσης τυχόν παραπόνων και καταγγελιών των πολιτών, που θα αφορούν τη λειτουργία των Ο.Τ.Α. και θα υποβάλλουν με τη σειρά τους εκθέσεις στα αρμόδια όργανα. Εκτός από τη σύνταξη των παραπάνω εκθέσεων, οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου θα καταρτίζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα μια συνολική έκθεση για τη λειτουργία των Ο.Τ.Α., την οποία δημοσιοποιούν και καταθέτουν προς συζήτηση στο Δημοτικό Συμβούλιο. Ενδιαφέρουσα κρίνεται η δυνατότητα που παρέχεται στους Δήμους να συγκροτούν από κοινού Διαδημοτικές Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου.

23. Κωνστ. ΓΕ. Αθανασόπουλος, *Η Δημοσιότητα. Δεκάτη έκδοση. Αθήνα, 2003.*

II. Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης²⁴

Για την αξιολόγηση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των Ο.Τ.Α. ορίζονται ως υπεύθυνο, ανεξάρτητο σώμα, οι Επιθεωρητές - Ελεγκτές Δημόσιας Διοίκησης, οι οποίοι υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ελέγχει, αξιολογεί και συμβουλεύει τους Δήμους σε θέματα, που αφορούν το υφιστάμενο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου τους. Επίσης, είναι εκείνο, το οποίο θα επισημάνει τυχόν κινδύνους (risks) που απειλούν την καλή λειτουργία των Ο.Τ.Α. και το σώμα, το οποίο θα συμβουλεύσει στο πως οι κίνδυνοι, που έχουν επισημανθεί, μπορούν να αντιμετωπισθούν. Δεν παίρνει το ίδιο μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων, ούτε κανένα από τα στελέχη του εμπλέκεται με τις ελεγχόμενες δραστηριότητες και λειτουργίες των Δήμων, ώστε να εξασφαλίζεται η αμεροληψία τους.

Ο εσωτερικός έλεγχος, σε αντίθεση με τον εξωτερικό έλεγχο, που περιορίζεται στον έλεγχο και την πιστοποίηση της ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και των άλλων οργανισμών, διενεργεί λειτουργικούς και διοικητικούς ελέγχους. Οι έλεγχοι αυτοί διενεργούνται με τη μορφή ειδικών έργων, βάσει σχετικού προγραμματισμού και προϋπολογισμού. Όσον αφορά, συγκεκριμένα, το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης είναι υπεύθυνο για τη διενέργεια διοικητικών και όχι διαχειριστικών ελέγχων. Για την αποτελεσματική διενέργειά τους χρησιμοποιούνται ειδικά προγράμματα ελέγχου κατά περίπτωση, που αναπτύσσονται από το ίδιο.

Το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης έχει κατοχυρωθεί νομοθετικά, προκειμένου να ασκεί ανεξάρτητα, αντικειμενικά και αποτελεσματικά το ρόλο του. Αυτό αναφέρεται απ' ευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών.

Γενικά, ο Εσωτερικός Έλεγχος για να πετύχει στο έργο του, πρέπει να έχει την αμέριστη υποστήριξη της Διοίκησης του Οργανισμού. Η Διοίκηση οφείλει να του εξασφαλίζει ελεύθερη πρόσβαση στα πάσης φύσεως αρχεία της και κάθε είδους βοηθητικό υλικό, το οποίο μπορεί να φανεί χρήσιμο στην αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ειδικότερα, όσον αφορά στους Ο.Τ.Α., προκειμένου οι Ελεγκτές - Επιθεωρητές Δημόσιας Διοίκησης να προσθέσουν αξία σε αυτούς, θα πρέπει να υποστηρίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και τις επί μέρους διευθύνσεις και τμήματά τους, τα οποία θα τους παρέχουν κάθε είδους χρήσιμη πληροφορία και αρχείο που θα τους ζητείται.

Οι προτάσεις του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης απευθύνονται, υποχρεωτικά από το νόμο προς το Υπουργείο Εσωτερικών, κυρίως σε μορφή γραπτών αναφορών, και αφού προηγουμένως έχουν συζητηθεί και συμφωνηθεί με τους ελεγχόμενους. Το Υπουργείο Εσωτερικών με τη σειρά του αναλαμβάνει την υλοποίηση ε-

24. Περισσότερα για το έργο του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης βλέπε σε, Έκθεση Πεπραγμένων 2001, Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα, 2002.

κείνων των προτάσεων του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης που θεωρεί, ότι θα προσθέσουν αξία στη λειτουργία και στις διαδικασίες που ακολουθούν οι Ο.Τ.Α., ενώ όπου χρειάζεται, θα φροντίσει ώστε να καλυφθούν νομοθετικά αυτές προκειμένου να εφαρμοσθούν.

Τα στελέχη μιας σύγχρονης Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου, όπως είναι το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, επιβάλλεται να έχουν διαφορετικό ακαδημαϊκό και επαγγελματικό υπόβαθρο, λόγω των διαφορετικών δραστηριοτήτων και διαδικασιών, που ακολουθούν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους. Έτσι, μπορεί να απαρτίζεται από Οικονομολόγους, Λογιστές, Νομικούς, Διοικητικούς, απόφοιτους Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης κ.λ..

Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι η λειτουργία Συστημάτων και Δραστηριοτήτων Εσωτερικού Ελέγχου στην Τοπική Αυτοδιοίκηση κρίνεται απαραίτητη, διότι με αυτόν τον τρόπο προστατεύονται τα συμφέροντα του κράτους, των Ο.Τ.Α., καθώς και των υπόλοιπων άμεσα ενδιαφερόμενων (π.χ. δημότες, προμηθευτές, υπεργολάβοι, περιβάλλον, κ.λ.), ενώ διασφαλίζουν την απρόσκοπτη οικονομική, αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των Δήμων.

III. Παροχή Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου από Εξωτερικούς Συμβούλους

Μία ακόμη εναλλακτική λύση διενέργειας εσωτερικών ελέγχων είναι η παροχή Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου από Εξωτερικούς Συμβούλους. Στην Ελλάδα δεν έχει αξιοποιηθεί ακόμη η δυνατότητα διενέργειας εσωτερικών ελέγχων στους Ο.Τ.Α. από εξωτερικούς συμβούλους, είτε αποκλειστικά, είτε σε συνεργασία με το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, είτε, όπου αυτές υπάρχουν, με μονάδες εσωτερικού ελέγχου των Ο.Τ.Α.. Το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης δεν έχει προχωρήσει στο μέτρο παροχής υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου από εξωτερικούς συμβούλους, παρ' όλο που στο παρελθόν είχαν γίνει κάποιες σκέψεις από την κυβέρνηση προς αυτήν την κατεύθυνση²⁵. Στη Μεγάλη Βρετανία παρ' όλο που οι Ο.Τ.Α. έχουν δικές τους μονάδες εσωτερικού ελέγχου υποχρεωτικά, έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες, με μεγάλες ελεγκτικές εταιρείες και κυρίως με τις λεγόμενες Big 4, που αποτελούνται από την Price Waterhouse Coopers, KPMG, Ernst and Young και Deloitte and Touche, με αποτελέσματα πολύ θετικά.

Η συνεργασία τμημάτων εσωτερικού ελέγχου με εξωτερικούς συμβούλους έχει το πλεονέκτημα τόσο της καλής γνώσης του ελεγχόμενου οργανισμού, όσο και της πρόσβασης σε εξειδικευμένο προσωπικό με μεγάλη εμπειρία²⁶. Το Σώμα Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, ενδεχομένως, θα είχε να κερδίσει πολλά από μια συνεργασία με έμπειρους εξωτερικούς συμβούλους. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την εκπαί-

25. «Ετοιμοί να αναλάβουν δράση στο Δημόσιο οι ξένοι ελεγκτές», εφ. ΗΜΗΡΕΣΙΑ, 28-29 Ιουλίου 2001, σελ. 6.

26. Price WaterhouseCoopers Knowledge Exchange, GRMS Service Offering Description, Internal Audit Solutions - Outsourcing.

δευση των ελεγκτών του σώματος σε μεθοδολογίες και εργαλεία ελέγχου (βάσεις δεδομένων, λογισμικά ελέγχου κ.λ.), ώστε να καλύψουν ευκολότερα τη γεωγραφική διασπορά των ελεγχόμενων οργανισμών, καθώς και να αποκτήσουν μεγαλύτερη ευελιξία²⁷.

Εξωτερικοί και εσωτερικοί μηχανισμοί ελέγχου. Όσο αφορά τον εξωτερικό έλεγχο, σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, στους Ο.Τ.Α. προβλέπεται έλεγχος της οικονομικής διαχείρισής²⁸ τους από το Ελεγκτικό Συνέδριο²⁹, καθώς και οικονομική επιθεώρηση και διαχειριστικός έλεγχος από την Οικονομική Επιθεώρηση του Υπουργείου Οικονομικών³⁰. Έναν ακόμα φορέα ελέγχου αποτελεί και ο Συνήγορος του Πολίτη³¹, όπου κυριότερος στόχος αυτής της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, όσον αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση, είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των Ο.Τ.Α., με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς, καθώς και την τήρηση της νομιμότητας. Τα πορίσματα των ελέγχων αυτών, μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά με τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, προς όφελος της εύρυθμης λειτουργίας του τοπικού οργανισμού.

Η χρηστή Τοπική Διοίκηση θα επιτευχθεί, αφ' ενός βέβαια με την ενδυνάμωση των ήδη υπάρχοντων μηχανισμών εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, και αφ' ετέρου με εισαγωγή κάποιων νέων, βιώσιμων, έπειτα από προσεκτικό σχεδιασμό. Αυτό είναι επεβλημένο να συμβεί διότι οι δράσεις και οι πολιτικές, που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, δεν μπορεί να υποστηριχθεί, ότι καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες τόσο των Ο.Τ.Α. για καλύτερη διαχείριση ούτε και των πολιτών για περισσότερη διαφάνεια και πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες. Παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών μπορούν να αναζητηθούν στο χώρο της Ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με παράλληλη αξιοποίηση της εμπειρίας, που προσφέρουν οι άλλοι μηχανισμοί ελέγχου καθώς και ο χώρος της αγοράς. Πρέπει να υπάρξει λοιπόν η πολιτική θέληση και η κοινωνική απαίτηση για την καθιέρωση μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου, ως εργαλείο για την μεγαλύτερη επίτευξη της ανταγωνιστικότητας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των ελληνικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης³².

27. Ομλία Γ. Ακνιώτη, ό.π..

28. Περισσότερα για τον οικονομικό έλεγχο των Ο.Τ.Α. βλ. σε, *Council of Europe, Supervision and Auditing of Local Authorities' Action, Local and Regional Authorities in Europe, No. 66, Council of Europe Publishing, March 1999.*

29. Βλ. σε Κ. Ρίζος, *Ο Δημοσιολογιστικός Έλεγχος των Ο.Τ.Α. από το Ελεγκτικό Συνέδριο, Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα, 2000.*

30. *Ο διαχειριστικός έλεγχος στους Ο.Τ.Α. διενεργείται από τους Οικονομικούς Επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομικών, αφού μέχρι σήμερα δεν έχει θεσμοθετηθεί σχετικό όργανο εντός του ΥΠ.Ε.Σ.ΔΔ.Α..*

31. Ηλεκτρονική διεύθυνση του Συνηγόρου του Πολίτη: www.synigoros.gr.

32. Άλλα θέματα βλ. στο: Κωνστ. ΓΕ. Αθανασόπουλος, *Περιφερειακή Διοίκηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση: Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία. Τόμ. Β΄. ΣΤ΄ έκδ. Αθήνα, 2003, σελ. 142-160.*